

A person wearing a dark puffer jacket, a red scarf, and a light blue backpack is walking away from the camera on a paved path. In the background, another person in a dark coat and orange scarf is walking towards the camera. The scene is outdoors with trees and a building in the background.

Bratr Filip

pokání

*věnováno všem,
kteří se vracejí domů*

Vzpamatuj se tedy a čiň pokání.

Zjevení Janovo 3,19

Neztrácím naději, ani si od sebe nic opovážlivě neslibuji a nic si opovážlivě nepřisuzuji - obojí je totiž špatné. Byl jsem svědkem toho, jak lidé, poté co změnili i ty sebehorší zlovyky, žili lépe než ti, co je napomínali. Je rozdíl prohřešit se, a hřešit ze zvyku. Možná ale mluvím k tomu, kterého už tíží těžký kámen vlastního chování, svírá ho břemeno zvyku, který se už čtvrtý den rozkládá. Ani on ať neztrácí naději. Když už byl hřích v tvém srdci počat a nestal se ještě skutkem, projev svou lítost pokáním. Jestliže jsi už to, na co jsi myslel, také spáchal, ani tak nemusíš ztrácet naději.

Sv. Augustin

NÁVRAT DOMŮ

Slovo, kterým je nazvána tato knížečka, dnes vzbuzuje spíše rozpaky. Pokání je zatíženo představami o seabemrškačství a vzbuzování ničivých pocitů viny. Není to jen vyhýbavým přístupem psychologie a různých ezoterických systémů, které se snaží vyhnout bolesti za každou cenu. Svou odpovědnost nese samozřejmě i církev, která se až příliš zabydlela ve světě, kde máme všechno. Jedno nám ale schází, jak by řekl Ježíš. Cesta pokání je způsobem, jak znovu nalézt, co jsme ztratili. Najít sebe sama, poznat, kdo doopravdy jsem. Po této úzké cestě mohou kráčet jednotlivci i celé skupiny. Jestliže nesebereme odvahu poznat sami sebe, jestliže nepohlédneme bolesti do očí, budeme odsouzeni k neustálému hledání třísek v očích těch druhých. Může to však být ještě horší. Hrozí nám osud kožených bratrů, chladných sester a vyprázdněných sebestředných hlav.

Připozdívá se, ale ještě není pozdě. Sv. Bernard z Clairvaux se modlil těmito moudrými slovy: *Pane, zůstaň s námi, neboť se připozdívá. Již se nachýlil den a večery se dlouží, neboť čím víc se blíží konec světa, vzrůstá nepravost a chladne láska. Aby nevyhasly v noci naše svítilny, zůstaň s námi, Pane. Sklání se večer nad světem, zapadá i slunce spravedlnosti a mráz nepravosti zebe lidské pokolení. Noc nevěrnosti všechny halí a hasne světlo pravdy. Abychom neklesli s klesajícími, zůstaň s námi, neboť se připozdívá. V tobě jediném je naše spása. K tobě obracíme své zraky, abychom nezahlýnuli. Zůstaň s námi,*

*neboť se připozdívá.*¹ Bernardův duchovní žák, nám dobře známý Jan Hus, tuto modlitbu shrnuje jedinou větou: *Nyní rozmnožena jest nepravost, protože vystydla v nás láska.*

Doba, ve které žijeme, se zrcadlí v našem životě. Stejně tak se náš život odráží v době, jíž procházíme. Co se týče vychladnutí lásky, svět se od Bernardových dob vlastně nezměnil. Bernardův svět měl však ještě příběhy a legendy. Vyprávělo se o putování, zázracích a proměnách lidí, kteří opustili vše, jen aby hledali Krista. My máme psychologii a technologii. Ne že by na tom bylo něco špatného, ale ztratíme-li příběhy, pak ztratíme i vlastní podstatu, která by nás pojila v kruhu s našimi předky a byla by schopna otevřít lidstvu nadějnější budoucnost. Přesto ale staré příběhy zůstávají, aby nás povzbudily na cestě. Jsou zaprášené, omšelé a často na nich najdete nálepku: sentimentální, příliš naivní, primitivní. I krátký příběh, jímž bych rád uvedl toto krátké zamyšlení, postihl podobný osud. Je to příběh o muži, který opustil svého otce; o otci, jehož opustil syn; o nechápajícím bratrovi; a hlavně o setkání. Je to příběh od toho nejlepšího vypravěče, jakého jsem kdy poznal:

"Pravím vám, právě tak je radost před anděly Božími nad jedním hříšníkem, který činí pokání." Řekl také: "Jeden člověk měl dva syny. Ten mladší řekl otci: 'Otče, dej mi díl majetku, který na mne připadá.' On jim rozdělil své jmění. Po nemnoha dnech mladší syn všechno zpeněžil, odešel do daleké země a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel. A když už všechno utratil, nastal v té zemi veliký hlad a on začal mít nouzi. Šel a uchytil se

¹ Tomáš Halík: Večerní modlitby, Cesta, Brno 1999.

u jednoho občana té země; ten ho poslal na pole pást vepře. A byl by si chtěl naplnit žaludek slupkami, které žrali vepři, ale ani ty nedostával. Tu šel do sebe a řekl: ‚Jak mnoho nádeníků u mého otce má chleba nazbyt, a já tu hynu hladem! Vstanu, půjdu k svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem; přijmi mne jako jednoho ze svých nádeníků.‘ I vstal a šel k svému otci. Když ještě byl daleko, otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil. Syn mu řekl: ‚Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem.‘ Ale otec rozkázal svým služebníkům: ‚Přineste ihned nejlepší oděv a oblečte ho; dejte mu na ruku prsten a obuv na nohy. Přiveďte vykrmené tele, zabijte je, hodujme a budme veselí, protože tento můj syn byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.‘ A začali se veselit. Starší syn byl právě na poli. Když se vracel a byl už blízko domu, uslyšel hudbu a tanec. Zavolal si jednoho ze služebníků a ptal se ho, co to má znamenat. On mu odpověděl: ‚Vrátil se tvůj bratr, a tvůj otec dal zabít vykrmené tele, že ho zase má doma živého a zdravého.‘ I rozhněval se a nechtěl jít dovnitř. Otec vyšel a domlouval mu. Ale on mu odpověděl: ‚Tolik let už ti sloužím a nikdy jsem neporušil žádný tvůj příkaz; a mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli. Ale když přišel tenhle tvůj syn, který s děvkami prohýřil tvé jmění, dal jsi pro něho zabít vykrmené tele.‘ On mu řekl: ‚Synu, ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé. Ale máme proč se veselit a radovat, poněvadž tento tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.‘“

Lukášovo evangelium 15, 10-32

NEBEZPEČÍ ÚSPĚCHU

Jednoho dne se každý z nás vydá na cestu zpět, domů. Ježíš této cestě říká Pokání. Od začátku má být jasné, že cesta domů je spojena s radostí: *Pravím vám, právě tak je radost před anděly Božími nad jedním hříšníkem, který činí pokání.* Když znáte celý příběh, víte, že radost je oprávněná. Cestou domů ale také záhy zjistíte, že jdete mlhou a tmou, máte hlad a žízeň, třesete se zimou a uvnitř vás možná sužuje strach. Vytrvejte a nevzdejte to! Taková je každá opravdová pouť.

Řecký výraz, který se používá pro pokání, zní "metanoia". Pravý význam tohoto slova je obrácení - změna smýšlení. V našem životě se odehrála celá řada událostí. Prožili jsme smutek i radost, prohry i úspěchy, pády i vzlety vysoko k nebi. Doposud jsme hledali všechny odpovědi mimo sebe. Říkali jsme si: "Za můj pokažený život mohou přece rodiče, manžel či manželka, sourozenci, kolegové v zaměstnání, politici, zlý svět, oni. Do Božího království mne přece může dovést jen velký mistr či guru, terapeut či kněz..." Může být, že ti ublížili. A může také být, že na světě žijí skvělí duchovní učitelé. Tím podstatným jsi ale teď ty sám. Pokud se nezvedneš a neodpustíš svým viníkům (tedy i sám sobě), a pokud na cestě nebudeš hledat průvodce, nic se nezmění. Možná to sám nedokážeš, ale Kristus v tvém srdci ano.

V pokání jsme v první řadě pozváni k setkání, které všechny tyto události propojí v celek. Moje minulost, přítomnost i všechno, co očekávám, se pokáním stává skutečností, které žehná Bůh. Už žádní viníci, ale milovaní lidé kolem jednoho stolu. Henri

Nouwen tomuto druhu poznání říká "duchovní vděčnost": *Pravá duchovní vděčnost objímá celou naši minulost, dobré události stejně jako špatné, chvíle radosti i smutku. Díváme-li se z místa, kde nyní stojíme, pak nás všechno, co se stalo, přenášelo sem, a chceme si pamatovat všechno jako součást Božího vedení. Neznamená to, že všechno, co se v minulosti stalo, bylo dobré, ale taky to neznamená, že by se to zlé stalo mimo milující přítomnost Boha.*²

STEZKOU TĚLA, SNŮ A POCITŮ

Syn v Ježíšově příběhu si uvědomuje, že takhle už dál nechce žít. Přijal svou vinu a rozhodl se pro návrat. Přišla chvíle, kdy řekl (možná i naplno zařval): *Vstanu, půjdu k svému otci a řeknu mu: "Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě."* Také my potřebujeme opustit své viny. Předpokladem je jejich poznání. Mystici tvrdí, že když prožijeme obrácení, pak také za naše viny dokážeme poděkovat. Jsou to především provinění, které nás otevřely pro Boží království. Takové je tajemství hříchu, jehož se něžně dotýkají Ježíšovy ruce. Nicméně abychom to mohli učinit, je zapotřebí našemu hříchu pohlédnout přímo do očí. Takovou stezku nazývá Anselm Grün "spiritualitou zdola". Je to stezka našeho těla, snů a pocitů. Pokání si zkrátka nevystačí s církevními frázemi, rituály a ukňouranými modlitbami, ale půjdeme více skrze své tělo: *Výstup k Bohu vede sestupem do vlastní reality, včetně hlubin nevědomí. Spiritualita zdola nevidí cestu k Bohu jako jednosměrnou ulici, na níž se stále více k němu blížíme. Cesta k Bohu vede spíše oklikami a bludnými*

² Henri J. M. Nouwen: Tady a teď, Zvon, Praha 1997.

*stezkami, různými "krachy" a zklamáními nad sebou. Vůči Bohu mne neotvírá ani tak má vlastní ctnost, jako spíše moje slabost, moje nemohoucnost, ba dokonce i můj hřích.*³

Běžně se domníváme, že pokání slouží k "odčinění" našich provinění. To je pohled jak velmi omezený, tak i nebezpečný! Evangelia člověka zasvěcují do pokání, které je více obrácením než trestem, více putováním než stagnací. Pokání je dobrodružnou výpravou, hledáním svatého grálu či úhelného kamene, který jsme zavrhlí při stavbě vlastního života. Pokání je také způsob, jak objevit své jedinečné povolání, svůj vlastní a pro svět nenahraditelný dar, jímž mohu být užitečný.

Nepřijatá a nezpracovaná vina i touha po odpuštění a smíření nás doposud navštěvují skrze deprese a úzkosti, nespavost, skrz tělo, které je bolavé rok od roku víc a víc. Když začneme naslouchat⁴ snům, pocitům i vlastnímu tělu, pochopíme to.

NAŠEL SE DALŠÍ

Na začátku jsme si mysleli, že vše získáme vlastní pílí a tvrdou prací. Už jsme čelili dvěma velkým nebezpečím. Tak jako Odysseus, i my jsme sevřeni mezi dvěma obludami. Skyllou a Charybdou je náš úspěch a neúspěch. Když uspějeme příliš brzy, když neprožijeme krizi, zůstaneme uzavřeni ve "zlaté kleci" a budeme překračovat raněné. Nikdy nepocítíme soucit. Možná

³ Anselm Grün: *Spiritualita zdola*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2002.

⁴ *Dívat se s Bohem na tato zranění bez nálepkování, diagnostikování a hledání těch, které bychom označili a odsoudili*

budeme k druhým cítit lítost, ale soucit nikoliv. Pomalu vystydne, varuje Mistr Jan Hus. Druhé nebezpečí se jmenuje neúspěch. Můžeme se snadno ztratit mezi všemi svými krachy a problémy. Prožili jsme již tolik zklamání a bolesti, že nedovolíme životu, aby pulsoval dál, neodvážíme se otevřít oči, protože na světlo už dávno nevěříme. Tento postoj bychom mohli nazvat ztvrdnutím srdce.

Pro některé křesťany bude asi jen těžko představitelné, že by měli činit pokání ze svých úspěchů. Ti, kteří v mládí poznali Krista a pak se rychle odebrali do svého "království svatého a neposkvrněného života", asi jen těžko pochopí, že kolem nich je svět, který se zmítá v pekle. Nechtějí si umazat zářivě bílý plášť zásluh, svatosti a názorů. Pro "starší a pokročilé" je tu nebezpečí, že všechny přívaly vod nějak ustáli, ale teď už budou obezřetní a vylepší své strategie, aby nemuseli přijímat z kalicha života nic hořkého a odporného.

Ať už jsme v jakékoli etapě životní cesty, vždy potřebujeme pokání, které nás vede do nitra, do srdce, neboť tam se potkáme sami se sebou a spatříme zraněného a utlačovaného Krista, který už dávno objal naše rány (úspěchy i neúspěchy). My totiž přece nejsme plusy a mínusy, život není rovnice ani účetní uzávěrka. Kajícník je vždy milované dítě Boží. Představte si nahoře tu radost a veselí. "Našel se další!", vykřikne jeden anděl a po něm to opakují ostatní. Ta nádhera! Ta radost!! Na cestě pokání zkrátka opouštíme svět vítězů a poražených, svět našich malých pravdiček a chytráckých odpovědí na všechno, svět závislosti na druhých lidech a institucích. Vstupujeme znovu do apoštolátu Ježíše Krista.

ENERGIE ODPUŠTĚNÍ

Ve zmatené době postmoderny je pokání spojeno s mylnou představou plačtivých výlevů a utápění v sebelítosti. Jít cestou pokání však obnáší neignorovat jediný Ježíšův požadavek, a tím je odpuštění. Na tuto skutečnost upozorňuje Anthony de Mello: *Všimli jste si, že nám nikde v Novém zákoně Ježíš neříká, že musíme projevit lítost, abychom dostali odpuštění za hříchy? Ne, neříká to nikde, a to se samozřejmě týká i lítosti nad hříchem. Zkrátka ji přímo nevyžaduje... A zatímco se ztrácíme v něčem, co po nás Ježíš vlastně přímo nevyžadoval, šikovně přehlízíme to, co přímo a neústupně vyžadoval. Říkal: „Chceš-li od mého nebeského Otce odpuštění, musíš odpustit svému bratrovi.”⁵*

Odpouštěním se pohybujeme po cestě pokání. Odpouštění uvolňuje životní energii od připoutanosti ke svobodě Božích dětí. Odpouštět a prosit o odpuštění. Nic víc, nic míň. Nikdo se však nenaučí odpouštět, dokud neopustí svou roli soudce a představy o spravedlnosti. Toho si všiml krásným způsobem Mahátma Gándhí: *Okno za okno, a svět bude slepý.* V již citované knize Mello zdůrazňuje fakt, že pokání je cestou k lásce: *Mnozí z nás si ještě neuvědomili, že kajícnost neznamena říci: “Pane, je mi líto”, (velmi na mě zapůsobila věta z románu Love Story: “Milovat znamená nemuset nikdy říkat promiň.”) ale: “Pane, z celého srdce tě miluji.”*

V pokání hledáme odpuštění. Když vám teď řeknu, že Bůh vše již odpustil, tak mi možná nebudete věřit. Možná se domníváte,

⁵ Anthony de Mello: *Spojení s Bohem, Cesta*, Brno 1999.

že pokání je cestou zásluh, odčinění, ale tak tomu není! Je to právě naopak. Pokáním vstupujeme do otevřeného prostoru, do božského světa, kde nenajdeme vinu a trest, ale pouze lásku. Přijmout prostou skutečnost, že Bůh mi odpustil, znamená vstoupit branou přímo do Božího království. Jestliže čteme evangelium, přijímáme učení církve a konáme skvělé skutky, ale zároveň nemilujeme a neodpouštíme, pak je všechno duchovní úsilí k ničemu. Nic nám to neprospěje, jak říká sv. Pavel.

Bez lásky nejsme nic. Naše hříchy, od malých poklesků až po nejtěžší zločiny, nikdy nezmizí, když nerozpustíme své ego skrze prastaré poznání: putování, modlitbu, meditaci, práci a bdělost. Ego obviňuje, láska objímá. Pokání je vykročením od sebe k Bohu.

Charles de Foucauld, jeho žák Carlo Carretto, stejně jako sv. František či sv. Pavel a stovky dalších mystiků, ti všichni poznali Krista skrze svou vinu. Nikdy by ho nepoznali, kdyby nejprve nepadli až na dno. Tím nenabádám k hříchu, ale k odvaze pohlédnout do očí všem, na kterých jsme se provinili (včetně pohledu do zrcadla). Z vlastní zkušenosti vím, že se tak stane. Přijetím viny se setkáváme s Kristem my všichni, kteří jsme povoláni na cestu pokání.

PŮST, MODLITBA A ALMUŽNA

K pokání patří trojí prastará praxe: *půst, modlitba a almužna*. Pomocí postu se cele otevíráme přijetí. Nejde tu vůbec o "hladovění". Naše misky jsou plné až po okraj, cokoliv dalšího vypadne ven, vylije se. Stovky seminářů, škol a přečtených knih,

vědomostí z nejrůznějších oblastí, i to je bohatství, které nám nedovoluje vstoupit do Božího království. V postu vyprazdňujeme misku našeho srdce, aby do ní mohly být vloženy Boží dary. Přijmout může jen ten, kdo odevzdává, stejně jako se může nadechnout jen ten, kdo právě vydechl. A tak je půst způsobem, jímž se otevíráme působení Svatého Ducha. Postit se můžeme od všeho, čím miska našeho života přetéká. Vedle mého těla je to i mysl, která je napěchována informacemi, které nelze zpracovat, otázkami, na které není čas odpovědět, pochybnostmi, které nestačíme prožívat. To vše se v nás usazuje v podobě úzkostných a panických stavů, depresí či syndromu vyhoření. Půst nás vede na poušť, do ticha a modlitby.

Modlitba je denním chlebem každého poutníka. V pokání poznáváme, že množství slov ani zbožných skutků nás k Bohu nepřiblíží. Ježíš mluví o modlitbě takto: *Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov. Nebudte jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte* (Mt 6, 7-8).

Klíčem k modlitbě je motivace. Proč se modlím? Pokud se modlím z lásky, je-li právě láska leitmotivem mé modlitby, budu jistě vyslyšen. Naše modlitby ale většinou pramení ze strachu. Domnívám se, že to je důvodem, proč Ježíš varuje před množstvím slov, před tlacháním. Plodem modlitby je spojení s Bohem, s lidmi okolo (přáteli i nepřáteli), i se sebou samým. Henri Nouwen o tom píše: *Jedním z objevů, který učiníme v modlitbě, je, že čím blíže přijdeme k Bohu, tím blíže se dostaneme ke všem svým bratrům a sestrám v lidské rodině. Bůh není soukromý Bůh. Bůh, který přebývá v našem vnitřním*

svatostánku, přebývá také ve vnitřním svatostánku každé lidské bytosti. Když poznáme Boží přítomnost ve svých vlastních srdcích, můžeme ji zpozorovat i v srdcích ostatních lidí, protože Bůh, který si nás vybral za svůj příbytek, nám dal oči, abychom viděli Boha, který přebývá v ostatních⁶.

Díky postu a modlitbě poznávám svůj jedinečný dar. A díky lásce vím, že jediným způsobem, jak jej udržet naživu, je darovat jej - darovat sám sebe. Almužna pochází z řeckého slova, které se dá přeložit jako dobročinnost. Není to jen peníz, který vhodíme do plechovky žebrákovi. V almužně jde opět o vědomí, že můj život je spojený s životy druhých. Do tajemství almužny zasvěcuje své posluchače Ježíš těmito slovy: *Když ty prokazuješ dobrodiní, ať neví tvá levice, co činí pravice, aby tvé dobrodiní zůstalo skryto, a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí (Mt 6, 3-4).*

Naše dobrodiní se projevuje zevnitř. Křesťanská praxe je vždy niterná, nikoli vnějšková. Konat dobré skutky, o kterých se dozví svět, za které sklídíme pochvalu, to není ničím jiným než lpěním na království světa, na principech, které drží člověka v otroctví zisků a ztrát. Krásným příkladem zvnitřněného jednání je čin Nicholase Wintona, který v roce 1939 zachránil 669 dětí před transportem do koncentračního tábora. O tomto skutku se svět dozvěděl čirou náhodou až v roce 1988!

Ruský mystik Solovjov nabádá křesťana, aby neustále dával. V tradici jurodivých starců bylo neustálé dávání dárků. Pokud

⁶ Henri J. M. Nouwen: Tady a teď, Zvon, Praha 1997

byste vstoupili do skromného příbytku takového starce, hned byste měli v ruce alespoň pytlík bylinkového čaje, kytičku zasazenou v květináči, nebo třeba bonbón. Zkrátka cokoliv, kdykoliv a komukoliv, jen aby oddarovaný člověk pochopil, že Bohu na nás záleží a že ve skutečnosti takové dárky dostáváme každý den. Kdo si zvykl na velké věci, těžko pochopí hodnotu maličkých dáreků. Solovjov v duchu evangelia nabádá: *Zdarma jste dostali, zdarma dejte. Dávejte bližnímu více, než zasluhuje, chovej se k bližnímu lépe, než je toho hoden. Dávej tomu, komu nejsi dlužen, a nežádej od toho, kdo ti je dlužen. Tak se k nám chovají vyšší síly, tak se máme chovat i my vzájemně mezi sebou.*⁷ Když čtete o dárcích jurodivých starců, tak si možná vzpomenete na návštěvu u prababičky. Nepocítili jste něco podobného? Nedostali jste vždycky něco, třeba maličkost, ale opravdovou? Takovou, jakou nelze koupit nikde ve světě? Člověče, nehledej mystiky jenom v Indii a Rusku, ale podívej se do rodinného alba! Určitě tam alespoň jednoho najdeš. A má-li mít svět naději, musíš se stát mystikem i ty (alespoň na malý úvazek).

Církev Západu dnes chladne. Podíváte-li se na církve pozorněji, uvidíte buďto uzavřené skupinky, které se utvrzují ve svých pravdách a své vlastní spravedlnosti, nebo preláty, kteří usilují o moc tím, že asistují politikům v jejich ovládní druhých. Církev je dnes zaslepena a zaneprázdněna svým provozem, starostí o investice, ale vychládá duch solidarity s hladovými,

⁷ Václav Hejč: Almužna v duchovním životě, Cyrilometodějská teologická fakulta UP, Olomouc 2014.

nemocnými a vězněnými. Na cestách se lidé s církví nepotkají, neboť když prelát spěchá na raut s politiky či na jednání do parlamentu, snadno přehlédne zdrcenou mladou ženu, která se právě vrací z onkologie a neví, co bude dál... Ale nehledejme viníky pořád někde venku! I my jsme součástí církve! Jenom na okraj: tuto knížečku píše člověk, který je toho času biskupem. "Ach jo, další kazatel vody potajmu popíjející víno," můžete si pomyslet. Pokud následujeme Krista, patříme Pánu. Slovo církev pochází z řeckého KYRIAKÉ, tj. Pánova. To On vysílá uředníky - čili i nás - k nejmenším a nejslabším. Pokladem církve jsou chudí a nemocní lidé. Díky nim se církev stává bohatou, protože v nich se setkává se samotným Kristem. *Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili* (Mt 25, 40).

KRIZE

Když odebereme z českého slova "kříže" všechny háčky a čárky, dostanete jiné slovo: KRIZE. Pochází z řečtiny. "Krino" znamenalo pro Řeky posuzování mezi dvěma protichůdnými variantami. Když prožíváme krizi, pak se ocitáme v pokušení posuzovat to, co se právě děje. Ježíš nás neučí soudit, nýbrž odevzdávat: *Ne má, nýbrž tvá vůle se staň* (Lk 22, 42). V pokání jsme vyzváni k této modlitbě odevzdání. Musíme se naučit modlit jako Ježíš, když trpěl v getsemanské zahradě, abychom dovedli odevzdat svou krizi a dokázali se na ni podívat Božíma očima. To jest s láskou.

Dominikán Timothy Radcliffe vtipně říká: *Krize je naše specialita podniku.*⁸ Když přijdete do kostela, objednejte si "Krizi Ježíšovýmá očima". Je-li křesťanství něčím výjimečné, pak právě tím, že neobchází krize, neutíká do nirvány, ale dokáže žít naději uprostřed beznaděje. Co jiného je pohled na Golgotu? Co jiného znamená, že prvním obyvatelem ráje je lotr, který byl ukřižován spolu s Kristem? Odnepaměti hledáme lék, který by nás zbavil utrpení. Technologie, drogy, psychologizování, zapomnění. Křesťanství je jediné náboženství, které přijímá všechno a ničemu se nevyhýbá. Toho se v církvi trochu děsíme, proto o tom raději nemluvíme. Ale proč lidé opouštějí církve? Protože jim nedává odpovědi na jejich palčivé otázky. Často lidem dloubeme smyslné oči a pomyslně jim sekáme hříšné ruce, ale přitom sami neznáme odpověď, jak žít v krizi, jak přijmout krizi jako šanci pohlédnout na svůj život úplně novým způsobem a jít dál krizí proměněn. Potřebujeme najít odvahu říct lidem, že jejich problémy nezmizí, nýbrž budou proměněny! Krásně to vyjadril Mistr v příběhu, který vypráví Anthony de Mello: *Osušit tvé slzy neumím. Mohu tě jen naučit, jak na to, aby byly svaté.*⁹

POKRM KAJÍČNÍKŮ

Svatost našich slz a zranění? Co to vůbec znamená? Vše, co o tom vím z vlastní zkušenosti, jsem poznal jedinež skrze svátost Eucharistie. Slyšel jsem stovky dobrých kázání, ale žádné z nich se nevyrovná setkání s Kristem u společného stolu. Kdybych

⁸ Timothy Radcliffe: Proč být křesťan?, Krystal OP, Praha 2017.

⁹ Anthony de Mello: Minutová moudrost, Cesta, Brno 1994.

každý týden neokusil, že patřím k Tělu, které se vydává za svět, že jsem s Kristem jedné Krve a že patříme k sobě, nikdy bych nemohl pokračovat v cestě. Jsem hříšník, člověk plný sobectví, chyb a vin, a přesto mi Ježíš říká, abych k Němu přišel a pojedl s Ním!

Domníváme se, že ve svátosti Večeře Páně přijímáme Krista. Ano, i tak to je. Ale hlavně jsme přijímáni Kristem. Chápeme to? Alespoň pro mne to je ta nejúžasnější zpráva, jakou jsem kdy slyšel! V Eucharistii mne přijímá Ježíš. Je to k nevíře, ale toho starého lotra a sobce přijímá milující Láska! To je úžasný zázrak Proměnění - pravá Transsubstanciace! Když slyším, že některé sbory a kostely zavírají svatostánek hříšníkům, pak je mi to moc líto, protože právě skrze Eucharistii by mohli ožít, přijmout svou vinu i Boží odpuštění v Kristově oběti. Jak jinak by mohli hříšníci poznat svatost svých ran a jizev než v Eucharistii, v tajemně přítomném Kristu, jehož ranami a jizvami jsme uzdraveni? Katolíci zamykají Krista před hříšníky a protestanti v takového Krista zas raději ani nevěří. Copak jsme se všichni zbláznili?

MODLI SE A PRACUJ

Život sám je darem hříšníkům, kteří se vracejí domů. Možná s horečkou, rakovinou, depresí, odřenými chodidly a hladoví, na pokraji vyčerpanosti, ale dokud žijeme, vracíme se. Naším pokáním je radostná stezka lásky a tvoření. Přiložíme-li ruku k dílu (od koštěte a nádobí až k malování obrazu a skládání hudby), vstupujeme do služby Pána, zapomínáme na sebe a stáváme se znovu součástí velikého příběhu Boží lásky v lidech a v dějinách. Vina ustupuje, přichází láskyplná

přítomnost. Hinduisté tomu říkají Bhakti-yoga a Karma-yoga. Ačkoliv se asi mnoho počestných křesťanů vyděsí, není na tom nic okultního. Slovo jóga znamená znovuspojení s Bohem (v původním smyslu se toto slovo překládá jako JHO, tedy postroj pro tažné zvíře - a neřekl Kristus: *Veďte na sebe mé jho?*). Bhakti-yoga je znovuspojením pomocí lásky a oddanosti Pánu. Karma-yoga je znovuspojením skrze nesobeckou činnost. Když budeme pozorně sledovat první apoštoly, najdeme tam obojí. Ostatně, co jiného obnáší benediktinské heslo "ora et labora" (modli se a pracuj)? Sv. Efrém Syrský vyznává, že pokáním se přiblížil k Božímu milosrdenství: *Zoufal bych, kdybych neznal tvé milosrdenství, Pane. Vždyť ty nechceš hříšnickou smrt, ale aby se obrátil a žil. Hříšnou ženu jsem viděl rozradostněnou a na otázku po příčině praví: "Jdi k lékaři a budeš uzdraven." Celníka jsem potkal a ptám se ho, a on odpovídá: "Důvěřuj". Tutéž odpověď mi dává kající lotr. Kananejská žena mne povzbuzuje: "Neustávej prosit a vytrvej". Podobenství o ztracené ovci mne, klesajícího pod břemenem hříchů, vzpružilo, abych doufal ve tvé milosrdenství, Pane, který jsi nepřišel volat spravedlivé, nýbrž hříšníky k pokání.*¹⁰ Pokání nás nemůže zavést jinam než k pramenům milosrdenství. Tam najdeme odpovědi, které uvnitř hledáme. Lásky je odpovědí na život, který se ztrácí v temnotě pochybností a strachu. Naše hříchy, ať už jsme se dopustili čehokoliv, nejsou ničím v očích Toho, který nás miluje. A Bůh nás doopravdy miluje. Náš "abba", náš tatínek nám běží vstříc, aby nás znovu postavil na nohy, políbil naše rány a řekl: **"Miluji tě!"**

¹⁰ Pavel Strachota: Hlasy Otců, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2005.

DOSLOV

Před několika lety jsme s bratrem Filipem strávili jednu bezesnou noc na faře v Mariánských Lázních. Svěřovali jsme se jeden druhému, navzájem se zpovídali. Přišla řeč i na staré rány, které pořád ne a ne zahojit se. Od ran, které jsou otevřené a bolavé, odvracíme zrak. Přetvařujeme se, že vše je v pořádku. Stydíme se a bojíme se přiznat, že sami už to dál nezvládneme. Nechceme před ostatními vypadat jako slaboši. Vlastní pýcha nám zabraňuje říct si o pomoc a pomoc přijmout.

“Ty staré viny je potřeba odevzdat,” řekl jsem tehdy. “Ano, ale jak se to dělá?”, odpověděl mi Filip. Na to už jsem neměl žádný recept. Tak jsme se pomodlili a šli spát.

Právě jste dočetli knížku, která je hledáním odpovědí na otázku, jak odevzdat své viny a jak se smířit s tím člověkem, jímž jsem. Nemůžeme dojít k odevzdání viny, nedojdeme-li k jejímu přijetí a k poznání, že paradoxně právě vina otevírá cestu k vykoupení. Křesťanská víra je založena na vnitřní zkušenosti, že jsme přijati Kristem. Přijal nás tím, že přijal naše viny. Přijal je, protože v nás vidí své bratry a sestry, své přátele, které se rozhodl zachránit. K zakoušení této vnitřní zkušenosti vede cesta pokání, o níž bratr Filip nejen píše, ale především po ní kráčí - se mnou, s tebou, se všemi, kdo se učíme nestydět se za naše rány a toužíme hledět na sebe sama i jeden na druhého tak, jak se na nás dívá Bůh, který je Láska.

bratr Lukáš

ŽALM 86

Smiluj se nade mnou, Panovníku,
po celé dny k tobě volám.
Vlej do duše svého služebníka radost,
k tobě, Panovníku, pozvedám svou duši,
neboť ty jsi, Panovníku, dobrý a nabízíš odpuštění;
ke všem, kdo tě volají, jsi nanejvýš milosrdný.
Dopřej, Hospodine, mé modlitbě sluchu,
věnuj pozornost mým prosbám.
V den svého soužení volám k tobě
a ty mi odpovíš.
Hospodine, ukaž mi svou cestu,
budu žít podle tvé pravdy,
soustřed' mou mysl na bázeň tvého jména.
Celým srdcem, Panovníku, Bože můj,
ti budu vzdávat chválu,
tvoje jméno věčně oslavovat,
vždyť tvé velké milosrdenství je se mnou.

vydala Plzeňská diecéze Církve československé husitské
pro Centrum duchovní obnovy v Mirovicích
vytiskla Tiskárna Hemala v Písku
text a foto: Filip Štojd
korektury a redakce: Lukáš Bujna
náklad 100 ks

www.ccsoplzen.cz
www.ccs-mirovice.cz
www.bratrphilip.cz

Mirovice L. P. 2018

